

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
 שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת שמות

תורה

חשיבות שמו של האדם

שְׁמוֹת פָּרָק ב (כב) וַתִּקְרָא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כִּי אָמַר יְהוָה הָיִיתִי בְּאַרְצְךָ זְכָרְתִּי:
שאלה

ויש להקשות הרי ידוע ששם האדם משפיע הרבה על הוולד ויש בו ענין גדול כמ"ש בספרים הקדושים וכמאמר רבי מאיר בעל הנס שהיה בודק בשמו של האדם, וא"כ איך יתכן שמשה רבינו נותן שם כזה בגלל שהיה שם גר מה תוכן יש בזה ומה תועלת ברמז זה?

גירות האדם בעוה"ז

ונראה שמשה רבינו פחד היות ומצא שם אשה והיה אצל חמיו וחי בנחת בלי שום עול וצער א"כ עלול לשכוח שהוא צריך לדאוג לצרת עם ישראל, לכן עשה לו מזכרת גדולה כי גר הוא במקום זה, וע"י ששם בנו גרשום כל רגע אשר מזכיר שמו נזכר בזה שזה אינו מקומו ומטרתו אחרת בעוה"ז למען להציל עצמו משגרת החיים אשר נתון בה האדם. ואם משה רבינו כך ק"ו בן בנו של ק"ו אנחנו כמה צריך להיזהר משגרת החיים שאדם נכנס ולא זוכר את בוראו. ומכאן לחשיבות שמו של האדם כאשר נבאר לקמן.

מעשה של רבי מאיר כיצד בדק בשמות

כמסופר על רבי מאיר שהיה בודק בני אדם בשמותן **במסכת יומא דף פג ע"ב** שפעם אחד הלכו בדרך רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי רבי מאיר היה דרכו לבדוק בשמות וחבריו לא הקפידו בדבר, והנה הגיעו לאיזה אכסניה ונאלצו לשבות שם וחיפשו היכן להצניע את כספם, שאלו את בעל האכסניה מה שמו, אמר להם כידור, רבי מאיר אמר זה אדם רשע כיון ששמו רומז לפסוק כי דור תהפוכות המה ולכן אינו מצניע אצלו את הכסף אלא הלך לבית הקברות וחפר בור סמוך לאיזה קבר והטמין שם את כספו, ואילו ר"י ור"י שלא חששו לשם החליטו להצניע הכסף אצל בעל האכסניה, והנה בבוקר התעורר בעל האכסניה וסיפר שחלם שאביו בא אליו בחלום ואמר לו שיש מטמון סמוך לקברו, אמר לו ר"מ חלומות שוא ידברו, אבל ר"מ פיחד שהוא ילך לשם לכן הלך ושמר במשך היום שלא יבא לקחת משם ובמוצ"ש לקח כספו, ואילו ר"י ור"י ביקשו במוצ"ש את כספם מבעל האכסניה אמר להם לא נתתם לי כלום, אמר להם ר"מ למה לא בדקתם בשמו כמוני אמרו לו מדוע לא אמרתה לנו אמר להם אינכם מקפידים על זה, ולכן טיקסו עצה כיצד להוציא ממנו את הכסף, ראו כך אמרו לו שהם רוצים לקנות מהחנות שלו שיבא איתם והם ראו שאכל עדשים והיה שיריים על שפמו, הלכו לאשתו ואמרו לה שבעלה אמר לתת להם את הארנקים ונתן לנו סימן שתאמיני שהוא אכל עדשים, האמינה להם בגלל הסימן ונתנה להם, כשחזר לביתו שאלה אותו אשתו מדוע התחרטה להחזיר להם אמר לה וכי אני אמרתי לך לתת להם אמרה לו נתנו לי סימן מיד כעס עליה והרג אותה וזה שכתוב מים אחרונים הרגו את הנפש. ואגב מכאן אומרים גוי גם אחרי ארבעים שנה בקבר אל תאמין לו כיון שאביו נקבר כבר לפני ארבעים שנה ובא לבנו בחלום שיגנוב את הכסף. **וכ"כ מרן החיד"א בספרו פני דוד בראשית פרשת חיי שרה אות יב).**

דברי הבן איש חי ששמו של האדם מהשמים

כתב בשו"ת תורה לשמה סימן תקכב ונמצא כי כאשר נולד האדם וקוראים לו אביו ואמו שם אחד העולה בדעתם אינו באקראי ובהזדמן, כי אם הקדוש ברוך הוא משים בפיו השם ההוא המוכרח אל הנשמה ההיא, כמש"ה אשר שם שמות בארץ כפי מקום האבר שבאדם העליון אשר ממנו חוצב, והשם הזה נרשם למעלה בכסא הכבוד כנודע, ולכן ארז"ל שמה גרים, גם זהו טעם אל ר' יהושע בן קרחא ורבי מאיר דהוה בדקי בשמא.

דברי הבן איש חי על קריאת השם:

ודרשו חז"ל **בברכות דף ז ע"ב** רות מאי רות אמר רבי יוחנן שזכתה ויצא ממנה דוד שריוהו להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות מנא לן דשמא גרים אמר רבי אליעזר דאמר קרא לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ אל תקרי שמות אלא שמות: **וכתב הבנייהו בן יהוידע:** שם מאי רות. מקשים מה מצא דבר קושי בשם רות שנתעורר לשאל מאי רות, ולמה לא שאל על שמות רבקה רחל לאה ועוד ועוד? ונראה לי בס"ד כי הוא ראה שם רות הוא שם יקר מאד, שהוא אותיות תר"ו מן תורה שהוא מספר יתרון המצות של ישראל על בני נח, ואיך זכתה להקרא בשם יקר זה בעודה גויה מעת שנולדה אצל אביה ואמה שהיו גוים עובדי עבודה זרה, ותירץ ר"י שזכתה ויצא ממנה אור גדול הוא דוד המלך עליו השלום שרווהו להקב"ה בשירות ותשבחות מה שלא נמצא כזאת אצל צדיקים אחרים, לכך הקדימו לה מן השמים שם היקר הזה מעת הלידה, ששמו כפי אביה ואמה לקרות אותה בשם זה.

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
 שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

עוד מבואר בגמרא יומא דף לה ע"א מכאן אמר בן עזאי בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך ומשלך יתנו לך אין אדם נוגע במוכן לחבירו ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא: **וכתב הבנייהו בן יהוידע:** שם בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך. נראה לי בס"ד על פי מ"ש רבינו האר"י ז"ל **בשער הגלגולים דף כ"ג** כאשר נולד האדם וקוראים לו אביו ואמו שם אחד העולה בדעתם, אינו באקראי ובהזדמן, אלא הקב"ה משים בפיהם השם שהוא המוכרח אל הנשמה ההיא, כמו שאמר הכתוב [תהלים מ"ו ט'] אשר שם שמות בארץ, כפי מקום האבר העליון אשר ממנו חוצב, והשם הזה נרשם למעלה בכסא הכבוד כנודע, ולכן אמרו רבותינו ז"ל שמא גרים, וזהו טעם אל ר' יהושע בן קרחה ור' מאיר דהוו בדקי בשמא **עד כאן לשונו יע"ש**. וזה שאמר בשמך הראוי והמוכרח אל נשמתך יקראוך אביך ואמך ואין קריאת השם באקראי ובהזדמן, ובמקומך באור הקדושה למעלה יושבוך שהשם שלך הוא נרשם למעלה בכסא הכבוד וכנזכר למעלה. או יובן בס"ד על פי מה שכתב הרמב"ן ז"ל שאין לך אדם שאין לשמו רמז בתורה וכפי המקום שבו רמוז שמו ניכר מן הדברים מעשיו ומלאכתו וטבעו ומדותיו, ועל זה אמרו ר' מאיר בדיק בשמא שהיה יודע לכוון ברוח הקודש מקום שם האדם בתורה ואז ידע מה הוא ומה עניינו, וכאשר נמצא כי נזדמן לידו ענין תלמידו שהיה שמו אבנר וכיון על ידי תפלה איה מקומו בתורה ובה נודע מה היתה לו לבסוף, וזה שאמר בשמך הראוי לך לפי מדותיך וטבעך ועניינך יקראוך, ובמקומך בתורה יושבוך, ומשם תהיה נודע וניכר מה אתה ומה עניינך. או יובן בס"ד בשמך יקראוך אחר תחיית המתים שכל אחד יהיה נקרא בשם שהיה נקרא בו קודם שמת, ובמקומך המוכן לך בגן עדן יושבוך, שכל אדם מקומו מוכן לו קודם שבא לעולם הזה.

אם קראו בן ע"ש נפטר ולא הצליח לא יקראו עוד בשמו:

כתב בספר כף החיים יו"ד סימן קט"ז ס"ק קלד אם א' קרא שם בנו הנולד לו כשם אביו הנפטר ולא הצליח, וגם אחיו קרא שם בנו הנולד לו כשם אביו וגם הוא לא הצליח, האח הג' או הד' לא יקרא לבנו הנולד כשם אביו דבתרי הוי חזקה, וכ"ש אם ג' לא הצליחו עדיין לא יקראו עוד כל המשפחה באותו השם דבתלתא הוי חזקה לכ"ע, כן נעשה מעשה בעירנו ולא הצליחו כלל וכ"נ מס"ח סי' רמ"ד עיי"ש, **זב"צ או"פ"ב**, ולא דוקא אביו אלא ה"ה אחר אם קראו בשמו ולא הצליחו לא יקראו עוד בשמו כמבואר בס"ח שם יעו"ש.

לא טוב לבטל השם הראשון לגמרי אלא להוסיף

ומטעם הנ"ל פסק בשו"ת יביע אומר חלק ה - יורה דעה סימן כא ס"ק ג ומה שנהגו עכשיו רק להוסיף שם בזמן חוליו, כדי שלא לעקור שם הראשון שנקרא ע"ש האבות. ע"ש. מ"מ נכון לדקדק על כך, **וכמ"ש בשו"ת דבר משה תאומים (סי' נח),** שמבואר בספרן של צדיקים שלא לשנות שם החולה לגמרי, כנודע ממ"ש האר"י אשר נפש חיה הוא שמו, וכל אדם שואב חיותו על ידי אותיות שמו, ואם עוקרין שמו לגמרי ח"ו פסקיה לחיותיה, ולכן אין לעקור השם אלא להוסיף שם חדש, וכן עושים כששם החתן כשם חמיו, או שם הכלה כשם חמותה וכו'. ע"ש. **וכ"כ הגה"ח מהר"א מני בזכרונות אליהו (עמוד סו). ע"ש. וע' בשער הגלגולים (הקדמה דכ"ד ע"ב):** כי כשנולד האדם, ואביו ואמו קוראים לו שם העולה בדעתם, אינו באקראי ובהזדמן, כאשר יעלה המזלג, אלא הקדוש ברוך הוא שם בפיהם השם שהוא המוכרח אל הנשמה ההיא, כפי המקום אשר חוצב משורש אדם העליון. וכמ"ש (ברכות ז:) שמא גרים שנא' אשר שם שמות בארץ. והשם הזה נרשם למעלה בכסא הכבוד. ולכן ר"מ בדיק בשמא. (יומא פג:). **וע' בשו"ת המבי"ט ח"א (ר"ס רעו). ובס' שם הגדולים (ערך מר רב אברהם גאון). ובספר דבש לפי (מערכת ס אות ו, ומערכת ש אות כ). ע"ש.** **[וע"ע בשו"ת יהודה יעלה אסאד חיו"ד סי' רמז].**

מוסר השכל:

מכאן אנו למדים עד כמה צריך לתת את הדעת על נתינת שם לבנו או ביתו שהדבר חשוב מאוד ואינו עניין של מה בכך כמו היום בימינו שאנשים מחפשים שמות משונים והעיקר שזה יהיה מפוצץ מבלי להבין את משמעות השם ותוכנו אשר משפיע על האדם, זאת ועוד גם שיש תופעה בימינו של כל מיני שעושים עצמן מקובלים ומציעים להחליף השמות בנקל ומוחקים את השם הראשון לגמרי, וחובה להיות זהירים בדבר ולא לעשות דבר כזה בנקל ומספיק שמוסיפים שם ולא צריך למחוק השם לגמרי כי יש סכנה בדבר ושומר נפשו ירחק מהן.

בידידות ואהבה
 מרדכי מלכא